

Kwaliteitskaart Leren Leren

1. Welke verwachtingen zijn er?

- Hoe kijkt OVSG naar leren leren?

De kenmerken van een goed basisonderwijs zijn samenhang, brede ontwikkeling, zorgverbreding, actief leren en een continue ontwikkelingslijn.

¹We streven naar leergierige kinderen die gemotiveerd zijn, initiatieven nemen, creatief zijn en vanuit een realistisch zelfbeeld en het geloof in eigen kunnen, hun leraren aansturen. Hier ligt een uitdagende taak voor de school om dit mee te helpen waarmaken.

Het leren leren-gehalte wordt vooral bepaald door de aanpak van de leraar. Hij heeft oog voor wat leerlingen beter laat leren en pakt dit expliciet met de leerlingen op. De manier waarop dit gebeurt, is belangrijk. Leren leren gaat veel meer over het hoe dan over het wat. De eindtermen leren leren schuiven inhouden naar voren die in nagenoeg elke les kunnen voorkomen.

- Eindtermen

ET1	De leerlingen kunnen losse gegevens verwerven en gebruiken door ze betekenis te geven en te memoriseren.
ET2	De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.
ET3	De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie verwerven en gebruiken.
ET4	De leerlingen kunnen eenvoudige problemen op systematische en inzichtelijke wijze oplossen.
ET5	De leerlingen kunnen, evenveel onder begeleiding: <ul style="list-style-type: none">- hun lessen, taken en opdrachten plannen en organiseren;- hun eigen leerproces controleren en bijsturen.
ET6	De leerlingen kunnen op hun niveau leren met: <ul style="list-style-type: none">- nauwkeurigheid;- efficiëntie;- wil tot zelfstandigheid;- voldoende zelfvertrouwen;- voldoende weerbaarheid;- houding van openheid;- kritische zin.

¹ Ontwikkelingsplan Leren Leren OVSG

- OVSG maak van 6 eindtermen 5 leerlijnen

LI1	omvat doelen rond het verwerven en gebruiken van gegevens
LI2	omvat doelen waarbij leerlingen eenvoudige problemen leren oplossen op systematische en inzichtelijke wijze.
LI3	omvat doelen waarbij leerlingen op systematische wijze kunnen omgaan met informatiebronnen.
LI4	formuleert doelen rond metacognitieve vaardigheden: <ul style="list-style-type: none"> - organiseren en plannen - eigen leerproces controleren en bijsturen
LI5	omvat doelen in verband met het aanleren van houdingen en attitudes.

- De rol van de leraar

Een goede leraar overdenkt de leerinhouden en de aanpak. Hij geeft leerlingen de kans om oplossingen te zoeken voor problemen. De leraar heeft aandacht voor het leren op zich. Hij creëert situaties waarbij kinderen zicht krijgen op hoe ze leren en waarbij ze ervaren dat ze zelf invloed hebben op hun leren.

- Leren leren en kleuters

Door de overheid zijn er geen ontwikkelingsdoelen leren leren opgesteld. Toch heeft OVSG in alle leerlijnen doelen voor kleuters opgenomen. Dit is een bewuste keuze van OVSG.

Kleuters staan erg dicht bij het leren door hun spontaniteit en hun ongeremdheid. Ze worden gedreven door hun exploratiedrang en hun nieuwsgierigheid om alles wat ze nog niet kennen te leren.

De leraar helpt kleuters bij het leren:

- Informatie laten analyseren
- Problemen aanbieden op het kleuterniveau
- Kleuters laten ontdekken dat niet iedereen omgaat met problemen
- Informatie verwerken en memoriseren
- Stimuleren om na te denken over hun werk
- Leren plannen en leren kiezen
- Laten experimenteren en exploreren en laten zoeken naar het waarom
- Kansen aanbieden om creatief te zijn en initiatief nemen

- Leren leren en zorg

Een sterk uitgebouwde preventieve werking is essentieel. Er wordt aandacht gegeven aan de behoeftes van specifieke leerinhouden en aan de behoeftes bij het leren op zich.

Voor leerlingen die meer individuele ondersteuning nodig hebben, verhoogt de leraar de zorg onder andere door klasinterne differentiatie. Hij zorgt niet alleen voor een differentiatie in tempo maar ook naar inhoud en aanpak.

Wanneer hulpvragen blijven bestaan en de verhoogde zorg onvoldoende oplossing biedt, kan met ondersteuning van het zorgteam of het CLB verder worden nagedacht. Niet enkel aanbieden van maatregelen is voldoende, er moet ook worden nagedacht hoe de leerling beter kan leren.

Het is belangrijk dat de leraar in alle fases van het zorgcontinuüm in gesprek gaat met de leerling zodat die voeling houdt met zijn eigen leren. De leerling leert zicht te krijgen op zijn eigen leerproces.

- Leren leren en ouders

Een hoge betrokkenheid van ouders bij het leren ondersteunt kinderen en bevordert goede prestaties.

Er is interesse van ouders voor wat er in de klas en op school gebeurt. Door de interesse krijgen kinderen het signaal dat leren belangrijk is. Het is de taak van de school om de drempel naar alle ouders voldoende laag te houden. Ouders moeten voelen dat ze welkom zijn en dat de leraar bereikbaar is.

Ouders tonen eveneens betrokkenheid wanneer ze bereid zijn om het kind aan te moedigen voor en te ondersteunen tijdens het leren.

De school behoudt de verantwoordelijkheid in het aanleren, het verwerken, het remediëren van leerinhouden. Ouders kunnen dit ondersteunen maar nemen de onderwijsverantwoordelijkheid niet over. Dit wordt bepaald in het huiswerkbeleid. Het is de taak van de school om ouders te ondersteunen in het begeleiden van huiswerk.

Er is een duidelijke en transparante communicatie nodig tussen ouders en de school. Het ondersteunt de professionaliteit van de school om snel aan te geven hoe de school het leren van het kind ziet en op welke manier ouders hierin kunnen ondersteunen.

2. Hoe gaat de school om met leren leren?

Hoe wil de school kinderen aanzetten tot leren?

- Materiaal / methode

Er is geen handleiding voorzien. De school heeft afspraken gemaakt en past deze afspraken toe. Door het leerproces in verschillende vakken aan te bieden werkt de school aan het proces van leren.

Er is wel een stappenplan aanwezig om probleemoplossend te werken. De school biedt enkele vaste materialen aan en wordt geïntegreerd in de algemene werking: gebruik van fluo, harmonicamap vanaf derde graad, bladwijzer voor elke leerling met gerichte informatie op, vanaf kleuterschool werken aan houding, aandacht en orde en netheid.

- Inplannen in de lerarenagenda

Leren leren is een vakoverschrijdend gebeid, iets wat dus voorkomt in verschillende leergebieden. Ook binnen de verschillende leergebieden wordt er voldoende aandacht geschonken aan het leren, voor elk vakgebied is er een andere leerstrategie van toepassing.

In de Planner (fiche) wordt er bij een leergebied een extra vermelding van leren leren gedaan als dit van toepassing is.

Leren leren in de kleuterschool

Leerlijn 1 Memoriseren / Gebruiken van gegevens

- Na het voorlezen stelt de leraars gericht vragen om de inhoud van het verhaal te analyseren (eventueel voorstellen via picto's of tekeningen)
- Hoe memoriseren in de kleuterschool?
 - Visueel
 - Motorisch
 - Auditief
 - Rijmpatroon
- Voldoende kansen aanbieden om nieuwe woordenschat te leren gebruiken (via hoeken, activiteiten,...)
- Stappenplannen aanbieden om handelingen te visualiseren
- Aanbieden van verschillende technieken en materialen
- Via hoekenverrijking nieuwe situaties creëren waarbij kinderen waarbij de verworven informatie kan gebruikt worden
- Voorkennis oproepen en deze ook laten delen met elkaar

Nieuwe thema's aanbrengen via een groeiende woordspin, zichtbaar laten de hele periode, reflecterende vragen stellen waarbij de nieuwe woordenschat gebruikt wordt.

Aanbieden van leerstrategieën aan leraren

Gebruik deze leerstrategieën om leerstof aan te bieden in de klas.

- ***Spreid leerstof inoefenen in de tijd***
Waarom? Leerlingen onthouden beter als je voldoende tijd inbouwt tussen verschillende leermomenten.
Hoe?
 - Stel bij nieuwe leerstof een deel van de oefeningen uit tot later
 - Geef huiswerk niet meteen na nieuwe leerstof
 - Combineer nieuwe en minder recente leerstof in opdracht

Ideaal voor? Basisleerstof, maar eigenlijk bij alles

- Maaltafels, splitsingen, formules, definities, spellingsregels

- **Verwerk leerstof actief**

Waarom? Leerlingen onthouden beter als ze de leerstof actief verwerken.

Hoe?

- Schema's maken, mindmaps
- Actief spel rond leerstof inoefenen
- Actief oppervlakte meten van figuren
- Meten en wegen concreet toepassen
- Vraagwoorden gebruiken bij teksten
- Reflectie bieden na het verwerken, feedback over de resultaten

Ideaal voor?

- Leerstof die je kan linken aan voorkennis
- Een theorieles waar er veel instructie is
- Langere teksten, vergelijkingen maken tussen teksten of feiten (WO)

- **Gebruik toetsing als leer- en oefenstrategie**

Waarom een test gebruiken? Leerlingen die informatie halen uit hun langetermijngeheugen versterken het ophalen van de kennis, hoe meer ze de kennis moeten ophalen hoe sneller ze ook het resultaat zullen weten.

Hoe?

- Quiz
- Wisbordjes
- Oefenkaartjes
- Woordkaarten

Ideaal voor? Basisleerstof waarop je steeds verder bouwt:

- Formules, tafels, splitsingen, woordenschat
- Spellingsregels, werkwoorden Frans

- **Gebruik voorbeelden en bied ondersteuning**

Waarom? Met een uitgewerkt voorbeeld moet het werkgeheugen van je leerlingen geen problemen oplossen en maak je ruimte voor meer begrip, ook kan je oefening maken als voorbeeld, zo zien je leerlingen jouw gedachtegang en leren ze mee met jouw nadenken.

Hoe?

- Hulpmiddelen: werkwoordschema, schematische voorstellingen
- Oefening maken als voorbeeld
- Instructiefilmpjes Bingel

Ideaal voor?

- Nieuwe leerstof die je niet of moeilijk kan linken aan voorkennis
- Leerstof waar de ene leerling meer tussenstappen nodig heeft, hoofdrekenen, vraagstukken (leerlingen die remediëring krijgen)

Hoe zet de school in op leren leren?

Algemene schoolafspraken Lagere School:

Er wordt aandacht gegeven aan het aanduiden van **kernwoorden** in taken, lessen en toetsen. Kinderen werken met een kleurpotlood of een **fluostift**. Dit gebeurt al vanaf het eerste leerjaar.

Leerlingen worden aangespoord om **nauwkeurig** te werken, netjes schrijven, meetlat gebruiken, niet krabbelen,...

Leerlingen leren een **goede werkhouding** aan te nemen, recht zitten, of rechtstaan aan de hoge bank, nette banken en voldoende orde, geen extra prikkels op de bank. Vanaf het eerste leerjaar worden leerlingen begeleid in het organiseren van hun bank.

Leerlingen **stimuleren** om toetsen en taken **na te kijken op volledigheid en nauwkeurigheid**.

Elk kind krijgt van de school een **huiswerkmap**, hierin worden taken en andere papieren in opgeborgen.

Leerstof kan worden aangeboden in een **meersporentraject**, kinderen bepalen zelf wanneer ze instructie nodig hebben en wanneer niet. Leerlingen krijgen de nodige feedback en worden bijgestuurd door de leerkracht.

Het agenda wordt gebruikt als een werkinstrument, vanaf het vierde leerjaar kunnen kinderen vooruit werken en leren ze plannen. Vanaf dan worden leerlingen gestimuleerd om zelf na te denken over het materiaal dat ze moeten meenemen. Leerlingen worden hier voldoende in begeleid door hun klasleerkracht.

In elke kas hangt een **stappenplan** voor de kinderen, hiermee kunnen ze correct een taak of toets afwerken.

Opdrachten worden mondeling voorgelezen bij toetsen en taken, eventueel de opdracht laten verwoorden door een leerling. Ook tijdens de toets kunnen leerlingen nog bijkomende vragen stellen maar vanaf de derde graad wordt dit afgebouwd.

Leerlingen leren werken met de verschillende werkboeken en **oplossingsstrategieën**, leerlingen worden niet meteen geholpen maar leren eerst zelf tot een oplossing te komen alvorens de leerkracht wordt ingeschakeld. Dit gaat over instructiefilmpjes, een andere leerling of het inzetten van een handboek.

Ouders worden verwacht de agenda op te volgen van hun kinderen, lessen en taken opvolgen, ondertekenen, ... Dit wordt in elke klas verduidelijkt tijdens de info-avond.

Leerlingen leren werken met **correctiesleutels**, vanaf het tweede leerjaar wordt dit ingezet. Via verbeteren aan het bord, of zelfstandig in het schrift leren ze zelf kijken naar gemaakte fouten. Vanaf het vierde leerjaar wordt er verwacht dat leerlingen dit zelfcorrectiesysteem kunnen toepassen.

Zodra leerlingen in de lagere school komen verwachten we een zekere **zelfstandigheid** bij alle kinderen, jas kunnen aandoen met rits, veters knopen, zelf naar het toilet kunnen gaan, zelf zaken laten opruimen en opvegen, materiaal terugvinden in hun bank of boekentas,... Hier wordt aan gewerkt in de kleuterschool.

Concrete studietips die we aanleren aan de kinderen

Elk kind krijgt een bladwijzer in het agenda van de school, tot en met het derde leerjaar staat hierop hoe kinderen omgaan met hun agenda en vanaf het vierde leerjaar bieden we studietips aan.

Deze komen op een bladwijzer die elk kind krijgt vanaf 4de leerjaar?

- Ik kijk elke dag in mijn agenda en bekijk mijn taken en lessen.
- Ik maak een planning op waarbij ik rekening houd met mijn hobby's.
- Ik splits grote toetsen op in kleinere deeltjes.
- Moeilijke taken of lessen plan ik snel in, ik stel niet uit!
- Ik herhaal de leerstof regelmatig op verschillende dagen, zo kan ik het beter onthouden.
- Ik controleer of ik mijn les ken door enkele oefeningen te maken op Bingel of laat me ondervragen door mijn ouders, broer of zus.

Werking per graad

Hoe verloopt de werking in de derde graad?

- Mondelinge bevraging van studeertechnieken in de klas
- Mindmaps maken in de les, in groep of zelfstandig
- Openboektoetsen
- Hulpvragen aanbieden
- Verschillende studeertechnieken aanbieden: visueel werken, auditief of eerder schriftelijk alles studeren
- Aanbieden van bingel-taken als extra inoefening
- Vrijblijvende oefeningen aanbieden ter voorbereiding van taal- en rekenlessen
- Grote toetsenperiode: toetsen worden op voorhand ingeschreven in de agenda + een gedetailleerde beschrijving van de te kennen leerstof, ouders krijgen een mail van de klasleerkracht met meer informatie. Er is in december/januari en in juni een toetsenperiode.
- Toetsen worden soms in verschillende delen aangeboden aan de klasgroep, om in te spelen op de moeilijkheid van de toets.

Hoe verloopt de werking in de tweede graad?

- In de klas leren leerlingen kernwoorden aanduiden, dit kan met fluo of met een kleurpotlood.

- Tijdens lessen van wereldoriëntatie wordt de focus gelegd op titels, tekeningen en andere vetgedrukte woorden. Ook worden er openboektoetsen aangeboden bij wereldoriëntatie, zo leren ze omgaan met informatie en de juiste informatie eruit halen. Deels wordt er ook gewerkt met hulpvragen om een les van wereldoriëntatie te leren studeren.
- Juiste materiaal klaarleggen bij aanvang van een les of een toets.
- Bingeltaken en instructiefilmpjes worden ingezet als voorbereiding van een toets.
- Het noteren van tussenstappen wordt verwacht in elke klas, 'mag' wordt vervangen door 'moet'.
- Teksten worden meegegeven naar huis, zo kan iedereen de tekst al even doornemen en lezen, is een grote hulp voor moeilijke lezers.

Hoe verloopt de werking in de eerste graad?

- Elke leerling start het schrijven met potlood, pas vanaf het tweede trimester in het tweede leerjaar kunnen leerlingen eventueel met balpen schrijven.
- Leerlingen leren voldoende aandacht geven aan het aanduiden van kernwoorden en of vraagzinnen.
- In de lessen wereldoriëntatie worden woordspinnen gebruikt bij aanvang van een thema.
- In de lessen van Hup en Aap maken de leerlingen van het eerste leerjaar ook woordspinnen.
- Leerlingen leggen materiaal klaar voor een toets, opdracht of een les, zo verdwijnt de aandacht niet.

Huiswerkbeleid

Waarom geven wij huiswerk?

Huiswerk maken ziet onze school als een onderdeel van het leerproces. De school zet er ook op in dat kinderen huiswerk steeds zelfstandig kunnen maken. Het is de taak van de leerkracht om kinderen voor te bereiden op het zelfstandig maken van taken.

Huiswerk dient er in de eerste plaats voor om bepaalde delen van de leerstof thuis nog even verder in te oefenen. Naarmate de leeftijd moeten kinderen een bepaalde leerhouding aanleren waarbij het plannen en het leren leren meer centraal komt te staan.

Wat wil de school hiermee bereiken?

Door huiswerk te geven willen we kinderen even laten stilstaan bij wat ze die dag geleerd hebben, zo kunnen we kinderen de aangeboden leerstof van die dag leren een plaats te geven. Verder zetten we huiswerk ook in in de vorm van pre-teaching, leerlingen de les al even laten bekijken van de volgende dag. Zo wordt de voorkennis al even opgeroepen en staan kinderen al even stil bij wat er de volgende dag zal komen. Verder wordt huiswerk ook ingezet om het automatiseren te bevorderen, een belangrijk onderdeel van het leerproces.

Algemeen zet de school de stap van differentiatie ook verder in bij het geven van huiswerk. Leerlingen zullen huiswerk krijgen naargelang hun noden.

Uitleg over het agenda:

Algemeen:

Leerkracht ondertekent de agenda wekelijks, net zoals de ouders, bij een nota wordt ook de nota ondertekend en wordt er verwacht dat ouders ook deze nota ondertekenen.

Leerkracht kijkt de agenda minstens 1 keer per week na, en dagelijks als leerlingen elke dag zelf hun agenda inschrijven.

1e leerjaar:

Leerkracht schrijft de agenda in tot en met het derde trimester. Nadien schrijven de leerlingen de agenda zelf in.

Huiswerk wordt ingeschreven op maandag, dinsdag en donderdag. Dit omvat één taak of één les.

Een taak wordt pas meegegeven na november, de focus ligt tot dan op het leren lezen en letters.

Verder biedt de leerkracht nog een leesrups aan, hier worden kinderen mee aangespoord om elke dag een kwartier te lezen.

2de leerjaar:

Leerling vult zijn agenda zelf in, er is huiswerk op maandag, dinsdag en donderdag. In het tweede leerjaar ligt de focus van het huiswerk op het vlot lezen en het inoefenen van de tafels. Een les van WO wordt niet verwacht om thuis in te oefenen. Huistaken zijn gericht op rekenen en schrijven. In de agenda zullen telkens twee zaken genoteerd staan: een taak en een les of een combinatie.

Grotere toetsen, zoals een tafeltoets, worden twee weken op voorhand meegegeven.

In september wordt er gestart met de leesrups, dit met hetzelfde systeem van het eerste leerjaar.

3de leerjaar:

Er is huiswerk op maandag, dinsdag en donderdag en de leerling schrijft zelf zijn agenda in. In het derde leerjaar gaan we verder met de focus te leggen op het automatiseren van de tafels en het vlot lezen. Net zoals in het tweede leerjaar is er een taak en een les of een combinatie. Een les houdt in dat ze tafels moeten automatiseren of een tekst voorbereidend lezen. WO wordt thuis niet inge oefend als les, een voorbereidende taak kan wel.

Net zoals in het tweede leerjaar worden grotere toetsen op voorhand aangekondigd.

4de leerjaar:

Op maandag schrijft de leerling zijn huiswerk in voor de rest van de week, ook telkens op maandag, dinsdag en op donderdag is er huiswerk. Het huiswerk omvat 1 taak en 1 les of 2 taken en lezen.

Toetsen worden aangekondigd in het agenda voor wiskunde, taaldenken en spelling. Maar evenzeer kunnen onaangekondigde toetsen blijven plaatsvinden.

Verder wordt een actuataak ook op voorhand ingeschreven.

Bij lessen wordt er verwezen naar rekenwijzer en spellingweter. In het vierde leerjaar wordt Bingel ook ingezet als huiswerk.

Derde graad:

Huiswerk wordt telkens op één dag ingeschreven voor de daaropvolgende week.

Leerkrachten krijgen vrijheid om enkele open ruimtes te laten in het agenda om in te spelen op noden van de klas.

Lessen worden nog steeds één week op voorhand doorgegeven voor rekenen, taaldenken, woordenschat, herhalingstoets Frans en wereldoriëntatie. Bij lessen wordt er steeds gerefereerd naar rekenwijzer, spellingweter, handboek of een werkblad.

Verder laten de leerkrachten enkele open ruimtes in het agenda, dit kan zijn voor kleinere lesjes en enkele huistaken.

Waarom doen we dit?

Leerlingen zullen ook in het secundair moeten omgaan met leerstof die ze moeten verwerken op korte tijd. We bieden een evenwicht aan tussen korte en lange termijn van huiswerk inschrijven in het agenda.

Bingel is een instrument dat wordt ingezet om digitaal huiswerk mee te geven en toetsen te laten voorbereiden. Leerkrachten bieden ook extra inoefenmateriaal aan, dit is steeds vrijblijvend.

Huiswerk in de vakantie?

Huiswerk wordt niet meegegeven tijdens de vakantie. Wat wel kan is dat er vanuit zorg een remediërend pakketje meegaat met een begeleidende brief.

Na een vakantie zal er op maandag huiswerk worden meegegeven voor de komende week.

Samen maken wij huiswerk!

Huiswerk is iets waar zowel de school als de ouders mee bezig kunnen zijn. Het is belangrijk om op te volgen waar uw kind mee bezig is, een gezonde betrokkenheid tonen naar de schoolse prestaties is zeker belangrijk voor het welbevinden van uw kind.

3. Welke acties plant de school?

Schooljaar 2020-2021						
Schoolniveau						
Huiswerkbeleid voorstellen aan schoolraad						
Lagere school						
Overleg 3de graad	afspraken en noden in kaart brengen + huiswerkbeleid herbekijken					
Overleg 2de graad	afspraken en noden in kaart brengen + huiswerkbeleid herbekijken					
Overleg 1ste graad	afspraken en noden in kaart brengen + huiswerkbeleid herbekijken					
Schooljaar 2021-2022						
Schoolniveau						
Voorstellen van leerlijn op PV: één leerlijn per PV						
Bewustmaken van schoolafspraken op de klasvloer						
Toepassen van school- en individuele afspraken						
Huiswerkbeleid toepassen						
Kleuterschool						
Overleg tussen K3 en L1	afspraken van 1ste graad bekijken					